

บทที่ 3

การซื้อขายหลักทรัพย์ และหลักเกณฑ์สำคัญทางธุรกิจที่เกี่ยวข้อง

ตลาดหลักทรัพย์

การลงทุนในตลาดทุน เป็นหนทางหนึ่งซึ่งประชาชนทั่วไปเลือกเพื่อออมทรัพย์เพื่อให้ได้ดอกผลตอบแทนกลับมาในอัตราที่ค่อนข้างจะสูง ในส่วนนี้จะเป็นการอธิบายถึงตลาดทุน ตลาดทุนหมายถึงตลาดที่ทำการซื้อขายหลักทรัพย์ต่างๆ ได้แก่ หุ้นกู้ หุ้นบุริมสิทธิ หุ้นสามัญ ฯลฯ โดยตลาดทุนสามารถ แยกออกได้เป็น 2 ส่วนใหญ่ๆ คือ

1. ตลาดหลักทรัพย์ออกใหม่ (New-issue market) เป็นตลาดที่ทำการซื้อขายหลักทรัพย์สำหรับบริษัทที่อาจเป็นกิจการเปิดใหม่ หรือกิจการที่ดำเนินงานอยู่แล้ว และต้องการเพิ่มทุน จึงได้นำหลักทรัพย์ออกมาจำหน่าย

2. ตลาดซื้อขายหลักทรัพย์ (Trading market) เป็นตลาดที่ทำการซื้อขายหลักทรัพย์ที่ได้ขายผ่านตลาดหลักทรัพย์ออกใหม่มาแล้ว ตลาดนี้จึงเป็นตลาดรอง โดยตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยได้จัดตั้งขึ้นตามพระราชบัญญัติตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย พ.ศ. 2517 โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อต้องการให้เป็นศูนย์กลางการซื้อขายหลักทรัพย์ รวมทั้งบริการที่เกี่ยวข้อง

องค์ประกอบของตลาดซื้อขายหลักทรัพย์

ตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย (The Stock Exchange of Thailand ใช้คำย่อว่า SET) ประกอบด้วย 4 องค์ประกอบ คือ

1. หลักทรัพย์

ก) ความหมายของหลักทรัพย์

หลักทรัพย์ (Securities) ที่ผู้ลงทุนสามารถนำมาซื้อขาย ในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยได้นั้น ต้องเป็นหลักทรัพย์จดทะเบียนเท่านั้น โดยตามพระราชบัญญัติหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย พ.ศ. 2535 ได้ให้ความหมายของคำว่า “หลักทรัพย์” ดังนี้

“หลักทรัพย์” หมายความว่า

(1) ตั๋วเงินคลัง เป็นตราสารหนี้ระยะสั้นที่รัฐบาลออกเพื่อใช้กู้เงินเพื่อใช้จ่ายภายในปีงบประมาณ ซึ่งจะมีอายุตราสารไม่เกิน 1 ปี

(2) พันธบัตร เป็นตราสารหนี้ระยะยาวที่รัฐบาลออกมาเพื่อกู้เงินไปใช้ประโยชน์ในเรื่องต่าง ๆ เช่นเพื่อชดเชยการขาดดุลงบประมาณแผ่นดิน เป็นต้น

(3) ตั๋วเงิน เป็นตั๋วเงินที่ออกเพื่อจัดหาเงินทุนจากประชาชนเป็นการทั่วไปตามที่คณะกรรมการ ก.ล.ด. ประกาศกำหนด

(4) หุ้น เป็นทุนของบริษัทที่แบ่งออกเป็นหน่วย ๆ มีมูลค่าเท่าๆกัน ผู้ถือหุ้นมีสิทธิในการกำกับดูแลการจัดการบริษัท และได้รับผลตอบแทนจากผลกำไรของบริษัทที่นำมาจ่ายในรูปของเงินปันผล

(5) หุ้นกู้ หมายถึง ตราสารแห่งหนึ่งไม่ว่าจะเรียกชื่อใดที่แบ่งเป็นหน่วย แต่ละหน่วยมีมูลค่าเท่ากันและกำหนดประโยชน์ตอบแทนไว้เป็นการล่วงหน้าในอัตราเท่ากันทุกหน่วยโดยบริษัทออกให้แก่ ผู้ให้กู้ยืมเงินหรือผู้ซื้อ เพื่อแสดงสิทธิที่จะได้รับเงินหรือผลประโยชน์อื่นของผู้ถือตราสารดังกล่าว ทั้งนี้จะไม่รวมถึงตั๋วเงิน

(6) หน่วยลงทุน (Unit trusts) ได้แก่ตราสารหรือหลักฐานแสดงสิทธิในทรัพย์สินของกองทุนรวม

(7) ใบสำคัญแสดงสิทธิที่จะซื้อหุ้น (Warrant ซื้อหุ้น) เป็นตราสารที่ให้สิทธิแก่ผู้ถือที่จะซื้อหุ้นในราคาที่กำหนดไว้ล่วงหน้า โดยไม่คำนึงถึงว่าราคาซื้อขายของหลักทรัพย์นั้นในท้องตลาดขณะนั้นจะเป็นราคาเท่าใด

(8) ใบสำคัญแสดงสิทธิที่จะซื้อหุ้นกู้ (Warrant ซื้อหุ้นกู้) เป็นตราสารที่ให้สิทธิแก่ผู้ถือที่จะซื้อหุ้นกู้ในราคาที่กำหนดไว้ล่วงหน้า โดยไม่คำนึงถึงว่าราคาซื้อขายของหลักทรัพย์นั้นในท้องตลาดขณะนั้นจะเป็นราคาเท่าใด

(9) ใบสำคัญแสดงสิทธิที่จะซื้อหน่วยลงทุน (Warrant ซื้อหน่วยลงทุน) เป็นตราสารที่ให้สิทธิแก่ผู้ถือที่จะซื้อหน่วยลงทุนในราคาที่กำหนดไว้ล่วงหน้า โดยไม่คำนึงถึงว่าราคาซื้อขายของหลักทรัพย์นั้นในท้องตลาดขณะนั้นจะเป็นราคาเท่าใด

(10) ตราสารอื่นใดที่คณะกรรมการ ก.ล.ด. กำหนด

ข. ประเภทของหลักทรัพย์ที่ทำการซื้อขายในตลาดหลักทรัพย์

(1) หุ้น หุ้นที่ทำการซื้อขายในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยส่วนใหญ่จะหมายถึงหุ้นสามัญ ซึ่งเป็นหุ้นที่ทางบริษัทที่ออกหลักทรัพย์นั้น ออกเพื่อต้องการหาเงินทุนเข้าบริษัท โดยที่ถ้าบริษัทมีผลการดำเนินงานที่ดี ผู้ถือหุ้นก็ย่อมมีสิทธิที่จะได้รับส่วนแบ่งจากกำไรที่บริษัทนั้นหามาได้ จะมากหรือน้อยขึ้นอยู่กับจำนวนหุ้นที่ผู้ถือหุ้นมีอยู่ ยิ่งผลการดำเนินงานของบริษัทมีผลกำไรมากเท่าไร ผู้ถือหุ้นก็ย่อมมีสิทธิที่จะได้รับส่วนแบ่งมากขึ้นเท่านั้น และยังเป็นผลให้ราคาหุ้นในตลาดหลักทรัพย์มีราคาสูงขึ้นด้วย ทำให้ผู้ลงทุนได้กำไรจากการขายหุ้นในตลาดหลักทรัพย์มากขึ้น ในทางตรงกันข้าม ถ้าผลการดำเนินธุรกิจประสบกับการขาดทุน ผู้ถือ

หุ้นก็ได้รับส่วนแบ่งจากการขาดทุนด้วย นอกจากจะไม่ได้รับเงินปันผลแล้ว ราคาหุ้นในตลาดก็อาจจะมีมูลค่าลดลงด้วย

(2) หุ้นกู้หมายถึง ตราสารที่ใช้กู้ยืมระยะยาวที่ไม่มีหลักประกัน โดยที่ผู้ออกหุ้นกู้สัญญาว่าจะชำระเงินให้กับผู้ซื้อหุ้นกู้ตามที่ระบุไว้ในอนาคต และให้ผลตอบแทนในรูปของดอกเบี้ย โดยจะจ่ายชำระเป็นรายเดือน หรือรายปีตามที่ระบุไว้ในหุ้นกู้นั้น

(3) หน่วยลงทุน (Unit trusts) เป็นตราสารหรือหลักฐานแสดงสิทธิในทรัพย์สินของกองทุนรวม โดยที่กองทุนรวม หมายถึง โครงการลงทุนที่ถูกจัดตั้งและบริหารโดยบริษัทหลักทรัพย์จัดการกองทุนรวม มีวัตถุประสงค์เพื่อระดมเงินทุนจากประชาชนโดยการออกหน่วยลงทุน และนำเงินที่ได้ไปลงทุนในหลักทรัพย์ และตราสารอื่นๆทางการเงิน ทั้งในตลาดทุน ตลาดเงิน ขึ้นอยู่กับวัตถุประสงค์การจัดตั้งของกองทุนแต่ละกองทุน อย่างไรก็ตาม การลงทุนต้องอยู่ภายใต้ พ.ร.บ.หลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ พ.ศ. 2535 และอยู่ภายใต้การกำกับดูแลของสำนักงาน ก.ล.ต. หลังจากนั้นก็นำผลประโยชน์ที่ได้จากการลงทุนไปแบ่งปันให้แก่ผู้ถือหน่วยลงทุน

(4) ใบสำคัญแสดงสิทธิที่จะซื้อหุ้น (Warrant ซื้อหุ้น) เป็นตราสารให้สิทธิแก่ผู้ถือที่จะซื้อหุ้นในราคาที่กำหนดไว้ล่วงหน้า และไม่คำนึงว่าราคาซื้อขายในตลาดหลักทรัพย์นั้นจะเป็นเท่าใด โดยต้องใช้สิทธิภายในระยะเวลาที่กำหนด ซึ่งถ้าล่วงพ้นกำหนดเวลานั้นไปแล้ว ใบสำคัญแสดงสิทธิก็เป็นอันหมดอายุไป ราคาหุ้นที่กำหนดอาจกำหนดไว้เพียงราคาเดียวหรือหลายราคาก็ได้ หากกำหนดไว้หลายราคา ราคาหุ้นช่วงหลังๆมักสูงกว่าราคาช่วงแรก เพื่อให้ผู้ถือใบสำคัญแสดงสิทธิใช้สิทธิในช่วงแรก จะซื้อได้ราคาถูก บริษัทเองจะได้เงินทุนเข้าบริษัทเร็วขึ้น ใบสำคัญแสดงสิทธินั้นอาจจะเป็นใบสำคัญแสดงสิทธิที่ให้สิทธิแก่ผู้ถือที่จะซื้อหลักทรัพย์ประเภทต่างๆ เช่นหุ้นสามัญ หุ้นกู้ หรือ หน่วยลงทุน ใบสำคัญแสดงสิทธิเป็นเพียงตราสารที่ให้สิทธิแก่ผู้ถือที่จะซื้อหุ้นที่กำหนดไว้เท่านั้น ไม่ก่อให้เกิดสิทธิในการเป็นผู้ถือหุ้นนั้น จนกว่าจะใช้สิทธิซื้อหุ้นแล้วเท่านั้น

2. ผู้ลงทุน

ผู้ลงทุนเป็นผู้ที่มีอิทธิพลกับราคาหลักทรัพย์ในตลาด เป็นผู้ที่ทำให้ราคาขยับตัวขึ้นลง ค่อยๆขึ้น หรือขึ้นลงอย่างรวดเร็ว

ก) วัตถุประสงค์ของผู้ลงทุน

ผู้ลงทุนสามารถแบ่งตามวัตถุประสงค์ของการลงทุนได้เป็น 2 แบบ คือ

(1) นักลงทุน (Investor) เป็นนักลงทุนที่ซื้อหุ้นเพื่อหวังเงินปันผลเป็นหลัก นักลงทุนจะพิจารณาคุณภาพของหุ้นที่จะลงทุนอย่างรอบคอบ เพื่อให้เกิดความเสี่ยงในการลงทุนน้อยที่สุด

(2) นักเก็งกำไร (Speculator) เป็นผู้ลงทุนที่ซื้อหุ้นที่มีความเสี่ยงสูง โดยหวังผลกำไรจากการขายหุ้นในระยะเวลาอันรวดเร็ว ไม่หวังเงินปันผล การเล่นหุ้นลักษณะแบบนี้เป็นการเล่นหุ้นแบบเก็งกำไร ต้องอาศัยความรู้ความชำนาญ และการตัดสินใจที่ฉับไว

ข) ประเภทของผู้ลงทุน

เราสามารถจัดผู้ลงทุนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยออกเป็นประเภทต่างๆได้ดังนี้

(1) นักลงทุนทั่วไป ได้แก่ ผู้ลงทุนทั่วไปทั้งที่เป็นบุคคลธรรมดา หรือนิติบุคคล

(2) นักลงทุนต่างประเทศ ได้แก่ ผู้ลงทุนที่ไม่มีสัญชาติไทย

(3) บริษัทหลักทรัพย์ที่มีใช้สมาชิก (Sub-broker) ได้แก่ บริษัทหลักทรัพย์อื่นที่ได้รับใบอนุญาตให้ประกอบธุรกิจหลักทรัพย์ประเภทการเป็นนายหน้าซื้อขายหลักทรัพย์ แต่ไม่ได้รับอนุญาตจากตลาดหลักทรัพย์ให้ประกอบกิจการตัวแทนนายหน้าซื้อขายหลักทรัพย์

(4) บริษัทหลักทรัพย์จัดการกองทุนรวม (บลจ.) ได้แก่ บริษัทหลักทรัพย์ที่ได้รับอนุญาตให้ประกอบกิจการจัดการกองทุนรวม

(5) บริษัทสมาชิก ได้แก่ บริษัทหลักทรัพย์ที่ได้รับใบอนุญาตจากกระทรวงการคลังให้ประกอบธุรกิจหลักทรัพย์ และได้รับอนุญาตจากตลาดหลักทรัพย์ให้ประกอบกิจการตัวแทนนายหน้าซื้อขายหลักทรัพย์ในตลาดหลักทรัพย์ได้

3. บริษัทสมาชิก

(1) ความหมายบริษัทสมาชิก

บริษัทสมาชิก (Broker) คือบริษัทที่ได้รับใบอนุญาตจากกระทรวงการคลังให้ประกอบธุรกิจหลักทรัพย์ และได้รับอนุญาตจากตลาดหลักทรัพย์ให้ประกอบกิจการตัวแทนนายหน้าซื้อขายหลักทรัพย์ในตลาดหลักทรัพย์ได้ ในปัจจุบันมีบริษัทสมาชิกรวมทั้งสิ้น 50 บริษัท นอกเหนือจากบริษัทสมาชิكدังกล่าว ยังมีบริษัทหลักทรัพย์อื่นๆ ที่ไม่ได้รับอนุญาตจากตลาดหลักทรัพย์ให้ประกอบกิจการตัวแทนนายหน้าซื้อขายหลักทรัพย์ บริษัทเหล่านี้จะไม่สามารถเข้าไปทำการซื้อขายหลักทรัพย์ในตลาดหลักทรัพย์ได้โดยตรง แต่บริษัทเหล่านี้จะเป็น Associated broker อีกต่อหนึ่ง ในการซื้อขายหลักทรัพย์ บริษัทสมาชิกอาจทำหน้าที่เป็นตัวแทน (Broker) หรือ ผู้ค้าหลักทรัพย์ (Dealer) ก็ได้ โดยถ้าทำหน้าที่เป็นตัวแทนก็จะได้ค่านายหน้าเป็นค่าตอบแทน แต่ถ้าทำหน้าที่เป็นผู้ค้าหลักทรัพย์แล้ว ก็จะซื้อขายหลักทรัพย์ในนามตัวเอง ผลตอบแทนที่ได้จะอยู่ในรูปของผลกำไรหรือขาดทุนที่ได้จากการขายหลักทรัพย์ บริษัทสมาชิกแต่ละบริษัทจะมีหมายเลขประจำตัว ตั้งแต่หมายเลขที่ 1 ถึง 50 เพื่อความสะดวกใน

การปฏิบัติงาน เช่น บริษัทเงินทุนหลักทรัพย์ตะวันออกฟายแนนซ์ (1991) จำกัด (มหาชน) เป็นบริษัทสมาชิกหมายเลข 1 โดยมีชื่อย่อว่า DEFT

(2) คุณสมบัติของบริษัทสมาชิก

- (ก) ได้รับใบอนุญาตให้เป็นนายหน้าซื้อขายหลักทรัพย์
- (ข) มีฐานะการเงินและผลการดำเนินงานดี
- (ค) มีสมรรถภาพและความพร้อมในการประกอบธุรกิจ
- (ง) มีผู้บริหารที่มีความสามารถและมีประสบการณ์ในธุรกิจ

หลักทรัพย์ มีความซื่อสัตย์ และจรรยาบรรณในการประกอบธุรกิจ

(3) หน้าที่ของบริษัทสมาชิก

- (ก) ชำระค่าเข้าเป็นสมาชิก ค่าบำรุง และค่าบริการต่าง ๆ
- (ข) ส่งรายงานและงบการเงิน
- (ค) ปฏิบัติตามข้อบังคับ ระเบียบ ประกาศมติคณะกรรมการ
- (ง) ดำรงรักษาเกียรติและผลประโยชน์ของตลาดหลักทรัพย์
- (จ) ส่งเสริมและสนับสนุนกิจการของตลาดหลักทรัพย์
- (ฉ) รายงานตลาดหลักทรัพย์เมื่อรู้ว่าสมาชิกอื่นฝ่าฝืน
- (ช) ไม่ให้ความร่วมมือหรือช่วยเหลือสมาชิกอื่นที่ฝ่าฝืน
- (ซ) ปฏิบัติตามระเบียบว่าด้วยวินัยของสมาชิก ตามที่ตลาด

และมติที่ประชุมสมาชิก

หลักทรัพย์กำหนด

- (ณ) ปฏิบัติตามมาตรฐานการปฏิบัติงาน ด้านธุรกิจหลักทรัพย์

ตามที่ตลาดหลักทรัพย์กำหนด

(ญ) ปฏิบัติตามหลักเกณฑ์การเป็นนายหน้า หรือตัวแทนซื้อ หรือขายหลักทรัพย์ ตามที่ตลาดหลักทรัพย์ กำหนด

กรณีบริษัทสมาชิกฝ่าฝืนไม่ปฏิบัติตามหน้าที่ คณะกรรมการอาจมีมติ ลงโทษดังนี้

- (ก) ภาคทัณฑ์
- (ข) ปรับ
- (ค) SP ภายในระยะเวลาที่คณะกรรมการกำหนด
- (ง) ให้พ้นจากสมาชิกภาพของตลาดหลักทรัพย์

(4) จรรยาบรรณบริษัทสมาชิก

(ก) สมาชิกจะปฏิบัติงานด้วยความซื่อสัตย์สุจริต โดยยึดหลัก ความเสมอภาคในการให้บริการ

(ข) สมาชิกต้องมีมาตรฐานในการดำเนินงานโดยพนักงานที่มีความรู้ ความสามารถ และเอาใจใส่ในการปฏิบัติหน้าที่

(ค) สมาชิกต้องปฏิบัติตามกฎหมาย กฎเกณฑ์ และมาตรฐานต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับธุรกิจหลักทรัพย์อย่างเคร่งครัด

(ง) สมาชิกต้องมีข้อมูลเกี่ยวกับลูกค้า อย่างเพียงพอ เพื่อประโยชน์ในการพิจารณาสถานะและวัตถุประสงค์ ในการลงทุนของลูกค้า

(จ) ในการให้คำแนะนำเกี่ยวกับการลงทุนแก่ลูกค้า สมาชิกต้องมีข้อมูลที่ถูกต้อง ครบถ้วน เพียงพอ ต่อการตัดสินใจของลูกค้า และต้องบริการข้อมูลนั้นแก่ลูกค้าทุก ๆ ราย

(ฉ) สมาชิกควรหลีกเลี่ยงการขัดกันผลประโยชน์ที่อาจเกิดขึ้น หากเกิดการขัดกันผลประโยชน์ขึ้น ให้สมาชิกปฏิบัติต่อลูกค้าด้วยความเป็นธรรมและเสมอภาค ซึ่งอาจทำได้โดยการเปิดเผยข้อมูล หรือโดยกำหนดกฎเกณฑ์เกี่ยวกับการรักษาความลับภายในบริษัท หรือโดยการปฏิเสธที่จะให้บริการ หรือโดยวิธีอื่นใดที่เหมาะสม และสมาชิกต้องละเว้นจากการหาผลประโยชน์จากลูกค้า

(ช) สมาชิกต้องจัดให้มีการเก็บรักษาทรัพย์สิน ของลูกค้าไว้ต่างหากจากทรัพย์สินของบริษัท และมีการป้องกันรักษาอย่างเหมาะสม โดยสามารถระบุได้ว่าเป็นทรัพย์สินของลูกค้ารายใด

(ซ) สมาชิกต้องมั่นใจว่า บริษัทมีฐานะที่ดีและมีเงินทุนเพียงพอที่จะรองรับภาระผูกพันใดๆ จากการดำเนินธุรกิจ และความเสี่ยงที่อาจจะเกิดขึ้นในการประกอบธุรกิจ

(ฌ) สมาชิกต้องจัดให้มีรูปแบบการจัดโครงสร้างองค์กร เพื่อให้การบริหารงานมีประสิทธิภาพ มีระบบการควบคุมภายในที่รัดกุมและการบันทึกข้อมูลอย่างเหมาะสม ตลอดจนมีกระบวนการสรรหาบุคลากรที่มีความรู้ความสามารถอย่างเพียงพอในการปฏิบัติหน้าที่ โดยสมาชิกจะต้องกำหนดกฎระเบียบการปฏิบัติงานให้สอดคล้องกับกฎหมายและกฎเกณฑ์ต่างๆ ที่ใช้บังคับ

(ฉ) สมาชิกต้องให้ความร่วมมือแก่หมู่คณะ ในกิจกรรมเพื่อประโยชน์ส่วนรวม และต้องรักษาไว้ซึ่งผลประโยชน์ส่วนรวมเหนือผลประโยชน์ส่วนตน

(ญ) สมาชิกควรละเว้นจากการกระทำอันเป็นการกล่าวร้ายต่อสมาชิกด้วยกัน หรือการกระทำอันก่อให้เกิดความแตกแยกกันในหมู่คณะ

(ฎ) สมาชิกต้องติดต่ออย่างเปิดเผย และให้ความร่วมมืออย่างเต็มที่กับองค์กรที่กำกับดูแล และต้องแจ้งข้อมูลใดๆ ที่องค์กรกำกับดูแลควรทราบแก่องค์กรกำกับดูแลโดยทันที

4. คณะกรรมการกำกับหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์

คณะกรรมการกำกับหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ ประกอบด้วยบุคคลเหล่านี้คือ

- (1) รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลังเป็นประธาน
- (2) คณะกรรมการโดยตำแหน่งอีก 3 คนคือปลัดกระทรวงการคลัง ปลัดกระทรวงพาณิชย์ และผู้ว่าการธนาคารแห่งประเทศไทย
- (3) กรรมการที่เป็นผู้ทรงคุณวุฒิที่คณะรัฐมนตรีแต่งตั้ง โดยคำแนะนำของรัฐมนตรีว่าการกระทรวง อีกไม่น้อยกว่า 4 คน แต่ไม่เกิน 6 คน ในจำนวนนี้อย่างน้อย 3 คนต้องเป็นผู้ทรงคุณวุฒิด้านกฎหมาย ด้านบัญชี และด้านการเงิน อย่างละ 1 คน มีวาระอยู่ในตำแหน่งคราวละ 6 ปี สำหรับในวาระเริ่มแรกเมื่อครบ 2 ปี ให้กรรมการจับฉลากออกหนึ่งในสาม ครบ 4 ปี จับฉลากออกหนึ่งในสอง ถือเป็น การออกตามวาระ และอาจได้รับการแต่งตั้งเข้ามาเป็นกรรมการใหม่ แต่อยู่ได้ไม่เกิน 2 วาระต่อเนื่องกัน
- (4) เลขาธิการสำนักงานคณะกรรมการฯ เป็นกรรมการและเลขานุการ ได้รับแต่งตั้งจากคณะรัฐมนตรี โดยคำแนะนำของรัฐมนตรี เป็นหัวหน้าสำนักงานคณะกรรมการฯ มีวาระอยู่ในตำแหน่งคราวละ 4 ปี และจะแต่งตั้งให้อยู่ในตำแหน่งติดต่อกันเกิน 2 วาระไม่ได้

หน้าที่ของคณะกรรมการฯ ในส่วนที่เกี่ยวกับหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ และองค์กรที่เกี่ยวข้องมีดังนี้

- (1) วางนโยบายการส่งเสริมและพัฒนาตลาดทุน
- (2) กำกับดูแลในเรื่องหลักทรัพย์ ธุรกิจหลักทรัพย์ ตลาดหลักทรัพย์ องค์กรที่เกี่ยวข้องกับธุรกิจหลักทรัพย์
- (3) กำกับดูแลการออกหรือการเสนอขายหลักทรัพย์ให้แก่ประชาชน
- (4) กำกับดูแลการเข้าถือหลักทรัพย์เพื่อเข้าครอบงำกิจการ และป้องกันการกระทำอันไม่เป็นธรรมเกี่ยวกับการซื้อขายหลักทรัพย์ และควบคุมดูแลโดยทั่วไป

ความสัมพันธ์ระหว่างองค์กรประกอบของตลาดหลักทรัพย์

คณะกรรมการ ก.ล.ต. จะเป็นผู้กำกับดูแลให้ทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องกับการซื้อขายในตลาดหลักทรัพย์เป็นไปตามที่กติกากำหนด และตลาดแรกก็อยู่ในความดูแลของคณะกรรมการ ก.ล.ต. ด้วย โดยเมื่อธุรกิจออกหลักทรัพย์ใหม่ เพื่อจัดหาเงินทุนเพิ่มเติม ธุรกิจนั้นจะนำหลักทรัพย์มาจำหน่ายที่ตลาดแรก ผู้ลงทุนมาซื้อ จ่ายเงินและได้หลักทรัพย์นั้นมาครอง ธุรกิจนั้นจะได้เงินทุนมาทำประโยชน์ให้ธุรกิจนั้นต่อไป เพื่อที่จะจ่ายเงินปันผลให้กับผู้ลงทุน

เมื่อผู้ลงทุนต้องการเงิน ก็อาจจะนำหลักทรัพย์นั้นมาขายในตลาดรองก็คือตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย การขายนี้จะต้องทำการขายผ่านบริษัทสมาชิก ซึ่งเข้ามาทำหน้าที่เป็นนายหน้าโดยได้รับค่านายหน้าเป็นผลตอบแทน ผู้ลงทุนจะได้เงินกลับมา เงินจำนวนนี้จะเท่ากับราคาที่ขายได้หักค่าธรรมเนียม เงินสุทธิที่ได้ ถ้ามากกว่าต้นทุนของหุ้นนั้น (ราคาซื้อ + ค่านายหน้า + ดอกเบี้ย) ก็จะได้กำไรจากการขายหุ้น แต่ถ้าต่ำกว่า จะเกิดขาดทุนจากการขายหุ้น เมื่อมีการซื้อหุ้น ก็จะมีการขายหุ้นเกิดการหมุนเวียนตลอดเวลา เพื่อให้เกิดความเป็นธรรมกับผู้ลงทุน ตลาดหลักทรัพย์ก็จะต้องมีการพิจารณาการรับหลักทรัพย์เป็นหลักทรัพย์จดทะเบียนและดูแลเรื่องการดำเนินงานในฐานะตลาดรองให้เกิดประสิทธิภาพ โดยมีคณะกรรมการตลาดหลักทรัพย์เป็นผู้กำหนดนโยบาย และพิจารณาอนุมัติการรับหลักทรัพย์เป็นหลักทรัพย์จดทะเบียน หลักทรัพย์ที่นำมาซื้อขายในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย ประกอบด้วย หุ้น หุ้นกู้ หน่วยลงทุน ใบสำคัญแสดงสิทธิซื้อหลักทรัพย์ พันธบัตรรัฐบาล และพันธบัตรรัฐวิสาหกิจ

ขั้นตอนการซื้อขายหลักทรัพย์ในตลาดหลักทรัพย์

1. ผู้ลงทุนต้องเลือกบริษัทสมาชิกซึ่งมีอยู่ 50 แห่ง มาเป็นตัวแทนในการซื้อขายหลักทรัพย์
2. ผู้ลงทุนต้องไปทำการเปิดบัญชีเป็นลูกค้าซื้อขายหลักทรัพย์ และลงนามในหนังสือมอบหมายให้บริษัทสมาชิกเป็นผู้ทำการซื้อขายหลักทรัพย์ให้กับผู้ลงทุน
3. เมื่อบริษัทสมาชิกพิจารณารับผู้ลงทุน เป็นลูกค้าของบริษัท บริษัทสมาชิกจะให้เลขประจำตัวลูกค้า ในการติดต่อสั่งซื้อขายหุ้น ลูกค้าต้องบอกหมายเลขประจำตัวพร้อมทั้งชื่อของลูกค้า กับเจ้าหน้าที่ของบริษัท
4. วิธีการซื้อหุ้นโดยผ่านบริษัทสมาชิก ทำได้ 2 วิธีคือ ซื้อด้วยเงินสด และ ซื้อด้วยเงินยืม
5. ขั้นตอนการซื้อขายเมื่อบริษัทสมาชิกได้รับคำสั่งซื้อขายจากลูกค้า ลูกค้าสามารถซื้อหรือขายหุ้นผ่านโทรศัพท์ หรือ เขียนใบจดแจ้งรายการเสนอซื้อ หรือรายการเสนอขาย (Order slip) ส่งให้กับเจ้าหน้าที่รับอนุญาตของบริษัท หลังจากนั้นเจ้าหน้าที่รับอนุญาตของบริษัทสมาชิกจะทำการส่งรายการเสนอซื้อ หรือ ขาย เข้าไปยังเครื่องคอมพิวเตอร์ของบริษัทสมาชิก และรายการเสนอซื้อ หรือ ขายนั้นจะถูกส่งผ่านไปยังเครื่องคอมพิวเตอร์ของตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยผ่านทางสายสื่อสาร เมื่อการซื้อขายเกิดขึ้น คอมพิวเตอร์จะส่งผลลัพธ์กลับไปยังเครื่องคอมพิวเตอร์ของบริษัทสมาชิก

6. เจ้าหน้าที่ของบริษัทสมาชิกจะทำการแจ้งผลลัพธ์ของรายการเสนอซื้อหรือขายหุ้นไปให้กับผู้ลงทุน ถ้าผู้ลงทุนสามารถซื้อหุ้นได้ ผู้ลงทุนจะต้องนำเงินมาจ่ายใน 3 วันทำการ และได้สิทธิในหุ้นนั้น ถ้าผู้ลงทุนสามารถขายหุ้นได้ ผู้ลงทุนจะได้รับเช็คของการขายหุ้น

วิธีการซื้อขายหลักทรัพย์

การซื้อขายหลักทรัพย์ในตลาดหลักทรัพย์กระทำโดยผ่านระบบคอมพิวเตอร์ มีชื่อเรียกเป็นทางการว่า “ระบบการซื้อขาย” “AUTOMATED SYSTEMS FOR THE STOCK EXCHANGE OF THAILAND” (ASSET) แบ่งวิธีการซื้อขายหลักทรัพย์ได้เป็น 2 วิธีคือ

1. วิธีการจัดให้มีการซื้อขายอัตโนมัติ “AUTOMATED ORDER MATCHING” (AOM) วิธีนี้สมาชิกของตลาดหลักทรัพย์จะทำการเสนอขายเข้ามาในระบบการซื้อขายเป็นแต่ละครั้งของการเสนอ และระบบการซื้อขายจะจัดเรียงการเสนอดังกล่าวตามลำดับของราคาและเวลาที่ดีกว่า (PRICE THEN TIME PRIORITY)

กล่าวคือจะจัดเรียงการเสนอซื้อที่มีราคาสูงสุด และการเสนอขายที่มีราคาต่ำสุด อยู่ในลำดับแรกก่อน หากในแต่ละระดับราคามีมากกว่าหนึ่งการเสนอ จะจัดเรียงตามลำดับของเวลาที่ปรากฏในระบบการซื้อขายเป็นลำดับแรกก่อน

ระบบการซื้อขายจะจัดให้มีการซื้อขายจากการเสนอซื้อหรือการเสนอขายที่เข้ากันได้ เป็นรายการซื้อขายต่อไป ซึ่งผู้ลงทุนจะสามารถซื้อหรือขายได้ตามราคาที่ระบุไว้ในการเสนอนั้น หรือตามราคาที่ดีกว่าซึ่งปรากฏขึ้นก่อน

นอกจากนี้ภายใต้วิธีการซื้อขายแบบ AOM นี้ ผู้ลงทุนยังสามารถเลือกใช้ รูปแบบที่มีอยู่ในระบบการซื้อขายให้เหมาะสมกับการตัดสินใจลงทุนได้ เช่น

ก) การเสนอซื้อหรือเสนอขายโดยไม่ระบุราคา ได้แก่

ATO (AT THE OPEN PRICE)

MP (MARKET PRICE)

ข) การเสนอซื้อหรือเสนอขายโดยระบุเงื่อนไขแห่งการเสนอ ได้แก่

FOK (FILL OR KILL)

IOC (IMMEDIATELY OR CANCEL)

ค) การระบุให้ระบบการซื้อขายจัดให้เกิดการซื้อขายตามการเสนอเป็นคราวๆ ไป (PUBLISH VOLUME)

2. วิธีการซื้อขายที่ผู้ซื้อและผู้ขาย ทำความตกลงกันไว้ภายนอก แล้วจึงค่อยบันทึกรายการเข้าในระบบการซื้อขาย หรือที่เรียกว่าวิธี PUT-THRU โดยผู้ขายจะเป็นผู้บันทึกการขาย การเท่านั้น ระบุข้อมูลให้ตรงตามที่ได้ตกลงไว้กับผู้ซื้อ และส่งรายการเข้าระบบการซื้อขายไปยัง

บริษัทสมาชิกของผู้ซื้อ เพื่อให้รับรองความถูกต้อง หลังจากนั้นรายการซื้อขายจะถูกส่งไปให้เจ้าหน้าที่ที่ตลาดหลักทรัพย์รับรอง จึงจะเกิดเป็นรายการซื้อขายขึ้น

กฎเกณฑ์ที่สำคัญในการซื้อขายหลักทรัพย์

1. การซื้อขายหลักทรัพย์จำนวนครบหน่วย

ก) จำนวนหุ้นในหนึ่ง หน่วย การซื้อหรือขายหุ้นแต่ละครั้ง ต้องไม่ต่ำกว่าหนึ่งหน่วย หรือ 100 หุ้น สูงสุดไม่เกิน 100 หน่วย และ การซื้อหรือขายหุ้นแต่ละครั้งต้องซื้อเป็นทวีคูณของหน่วย

ข) ช่วงของการซื้อขายของราคา ช่วงของราคาจะเปลี่ยนไปตามขั้นของราคาในช่วงนั้น ดังในตาราง 3.1

ราคาตลาด (บาท)		ช่วงราคา (บาท)	
	ต่ำกว่า	10	0.10
ตั้งแต่	10	ต่ำกว่า	50
ตั้งแต่	50	ต่ำกว่า	100
ตั้งแต่	100	ต่ำกว่า	200
ตั้งแต่	200	ต่ำกว่า	600
ตั้งแต่	600	ต่ำกว่า	1,000
ตั้งแต่	1,000	ขึ้นไป	6.00

ตารางที่ 3.1 แสดงช่วงราคาที่เปลี่ยนแปลงเทียบกับราคาหุ้น

ค) การจัดลำดับคำสั่งซื้อหรือขายก่อนหลัง จะใช้ราคาที่สั่งซื้อหรือขายเป็นอันดับแรก ส่วนเวลาเป็นอันดับรอง ราคาตามคำสั่งซื้อ(Bid) จะเรียงจากมากไปหาน้อย ส่วนราคาตามคำสั่งขาย(Offer) จะเรียงลำดับจากน้อยไปมาก

ง) การจับคู่ระหว่างคำสั่งซื้อและคำสั่งขาย จะกระทำโดยระบบคอมพิวเตอร์ของตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย

จ) การกำหนดราคาเปิด มีกฎอยู่ 3 ข้อ

(1) เป็นราคาที่ทำให้เกิดการซื้อขายมากที่สุด

(2) ถ้าจะมีราคาที่ทำให้เกิดการซื้อขายมากที่สุดมากกว่า 1 ราคา จะ

ใช้ราคาที่ใกล้เคียงกับราคาครั้งก่อน

(3) ถ้าจะมีราคาที่สูงกว่าราคาปิดครั้งก่อนมากกว่า 1 ราคา จะใช้ราคาที่สูงกว่าราคาปิดครั้งก่อน

2. การซื้อขายหลักทรัพย์จำนวนไม่ครบหน่วย (Odd lot)

การจัดลำดับคำสั่งซื้อขายที่จำนวนหุ้นไม่ครบหน่วย มีหลักเกณฑ์ดังนี้

- ก) คำสั่งซื้อขายจะจัดลำดับตามเวลาก่อนหลังเท่านั้น ไม่เกี่ยวกับราคา
- ข) ปริมาณเสนอซื้อหรือเสนอขายต้องเท่ากัน ตามราคาที่ต้องการ
- ค) การจับคู่ต้องจับคู่ระหว่างผู้เสนอซื้อกลุ่มหนึ่งกับผู้เสนอขายอีกกลุ่มหนึ่ง

ประเภทของบัญชีที่ลงทุน

ผู้ลงทุนสามารถซื้อขายหลักทรัพย์ในตลาดหลักทรัพย์ได้ โดยผู้ลงทุนต้องมีการเปิดบัญชีไว้กับบริษัทสมาชิกที่ผู้ลงทุนติดต่อไว้ บัญชีการซื้อขายหลักทรัพย์มีอยู่ 2 ประเภทคือ บัญชีเงินสด และบัญชีเงินยืม

1. บัญชีเงินสด (Cash account) เป็นแบบการลงทุนที่ผู้ลงทุนจะทำการซื้อขายหลักทรัพย์โดยการใช้เงินทุนของนักลงทุนทั้งหมด ขึ้นแรกเมื่อผู้ลงทุนมาติดต่อกับบริษัทสมาชิกแล้วปกติผู้ลงทุนไม่ต้องมีการวางเงินกับบริษัทแต่อย่างใด แต่ถ้าบริษัทไม่รู้จักลูกค้า ผู้ลงทุนอาจต้องวางเงินค้ำประกันบัญชีเงินสดโดยอยู่ในรูปของการซื้อตั๋วสัญญาใช้เงิน (P/N) ซึ่งขึ้นอยู่กับพิจารณาของเจ้าหน้าที่ของบริษัทสมาชิก หลังจากนั้นเมื่อบริษัทสมาชิกรับผู้ลงทุนเป็นลูกค้าของบริษัท บริษัทจะให้เลขประจำตัวลูกค้าในการติดต่อสั่งซื้อขายหุ้น โดยเมื่อลูกค้าสั่งซื้อขายหุ้น บริษัทสมาชิกจะทำการส่งเอกสารมาแจ้งเรียกเก็บเงินจากลูกค้า สำหรับกำหนดเวลาในการชำระค่าซื้อขายหลักทรัพย์ของบัญชีเงินสดในปัจจุบันคือให้มาชำระภายใน 3 วันทำการของบริษัทถัดจากวันที่ซื้อหรือขายหลักทรัพย์

สำหรับกำหนดเวลาวันส่งมอบและรับมอบหุ้นที่ซื้อขาย จะเป็นดังตารางที่ 3.2 ต่อไปนี้

	ประเภทลูกค้า		
	ลูกค้าทั่วไป	บลจ. / ต่างประเทศ	บริษัทหลักทรัพย์ที่มีใช้สมาชิก
ส่งมอบหุ้นที่ซื้อให้ลูกค้า	ภายใน T+4	ภายใน T+4	ภายใน T+4
รับมอบใบหุ้นที่ขายจากลูกค้า	ภายใน 12.00 น. ของ T+1	ภายใน T+3	ภายใน T+2

ตารางที่ 3.2 แสดงกำหนดเวลาวันส่งและรับมอบหุ้นที่ซื้อขาย (T หมายถึง วันที่ทำการซื้อหรือขายหลักทรัพย์)

2. ซื้อด้วยเงินยืม หรือ Margin กรณีนี้ ลูกค้ำที่จะเปิดบัญชี จะต้องวางเงินไว้กับบริษัทสมาชิกตามที่บริษัทสมาชิกกำหนด ในรูปของตัวสัญญาใช้เงิน (P/N) ผู้ซื้อจะสามารถซื้อหุ้นได้มากน้อยเท่าใดขึ้นอยู่กับอัตรา Margin ซึ่งตลาดหลักทรัพย์จะเป็นผู้กำหนด เมื่อซื้อหลักทรัพย์ได้แล้ว ผู้ลงทุนจะต้องเอาหุ้นที่ซื้อได้นั้นมาเป็นหลักประกันเงินกู้ไว้กับบริษัทสมาชิก

บัญชีกู้ยืมเพื่อซื้อหลักทรัพย์ สามารถแบ่งออกได้เป็น 2 ประเภท คือ

- แบบมีกำหนดระยะเวลาชำระหนี้ (SETTLEMENT MARGIN)
 - แบบไม่ได้กำหนดระยะเวลาชำระหนี้ (MAINTENANCE MARGIN)
- ก) แบบมีกำหนดระยะเวลาชำระหนี้ (SETTLEMENT MARGIN)

เป็นการให้กู้ยืมเพื่อซื้อหลักทรัพย์ โดยนำหลักทรัพย์มาวางประกัน ซึ่งมีกำหนดเวลาชำระหนี้ภายใน 30 วัน โดยจะมีหลักเกณฑ์สำหรับการให้ยืมพอสังเขปดังนี้

(1) การให้กู้ยืม ให้กู้ยืมเป็นแต่ละรายการ หมายความว่า เป็นการให้กู้เพื่อซื้อหุ้นใดหุ้นหนึ่ง โดยพิจารณาแยกเป็นแต่ละรายการ

(2) การจ่ายเงินชำระค่าซื้อ ต้องชำระเงินภายในวันที่ทำการถัดจากวันที่ซื้อ โดยชำระไม่ต่ำกว่าอัตราที่ตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย(ในปัจจุบัน กำหนดให้ MARGIN RATE = 40%) กำหนด

(3) กรณีที่ลูกค้าสั่งซื้อหุ้นแล้ว วันถัดไปไม่ชำระค่าซื้อ ทางบริษัทสมาชิกจะต้องบังคับให้ขายในวันทำการถัดไป (T+2)

(4) ระยะเวลาในการชำระหนี้ ต้องชำระหนี้ส่วนที่กู้ (100% - MARGIN RATE = 60%) ภายใน 30 วัน นับตั้งแต่วันที่ซื้อหลักทรัพย์ หรือ กรณีหลักทรัพย์ที่ซื้อไว้มีราคาลดลงต่ำกว่ามูลหนี้ แม้ว่าไม่ครบ 30 วัน ต้องบังคับขาย (FORCED SALE)

(5) การชำระหนี้ให้นำเงินมาชำระหนี้ส่วนที่เหลือ แล้วรับหุ้นไป หรือส่งขายหุ้น นำค่าขายหักหนี้ แล้วรับ-จ่ายเฉพาะส่วนต่าง โดยพิจารณาแยกเป็นแต่ละรายการ

(6) ให้บริษัทสมาชิกคิดดอกเบี้ยสำหรับเงินที่ให้กู้ยืมตั้งแต่วันที่ทำการที่สามถัดจากวันที่ได้ซื้อหลักทรัพย์ดังกล่าว จนถึงวันที่ทำการที่สามถัดจากวันขายหลักทรัพย์หรือวันที่ผู้กู้ยืมเงินชำระหนี้ครบถ้วนแล้วแต่กรณี

ปกติแล้วการกู้ยืมเงินเพื่อซื้อหลักทรัพย์แบบ กำหนดระยะเวลาชำระหนี้ นี้ปกติจะไม่ค่อยนิยมใช้กัน เนื่องจากเมื่อเทียบกับ แคมมาร์จิ้น แล้วเงื่อนไขของแคมมาร์จิ้นดีกว่า

ข) แบบไม่ได้กำหนดระยะเวลาชำระหนี้ (MAINTENANCE MARGIN)

เป็นการให้กู้ยืมเพื่อซื้อหลักทรัพย์แบบไม่มีกำหนดระยะเวลา แบ่งออกเป็น 2 ชนิดคือ

(1) แคมมาร์จิ้น เป็นการให้กู้ยืมเพื่อซื้อหลักทรัพย์ โดยมีการชำระหนี้บางส่วน ซึ่งมีหลักเกณฑ์พอสังเขปดังนี้

(ก) ไม่ต้องวางทรัพย์สินเพื่อเป็นการประกันในการสั่งซื้อหลักทรัพย์ แต่ลูกค้าจะต้องชำระค่าซื้อหลักทรัพย์ไม่ต่ำกว่าตามอัตราที่ตลาดหลักทรัพย์กำหนด (MARGIN RATE) ภายในวันทำการถัดจากวันที่ซื้อหลักทรัพย์ ไม่ว่าลูกค้าจะได้ขายหลักทรัพย์ที่ซื้อนั้นหรือไม่ก็ตาม

(ข) ถ้าลูกค้าไม่นำเงินมาชำระค่าซื้อหลักทรัพย์ ภายในวันทำการถัดจากวันที่ซื้อหลักทรัพย์ บริษัทสมาชิกสามารถดำเนินการขายหลักทรัพย์นั้นในวันทำการที่สองถัดจากวันที่ซื้อหลักทรัพย์นั้น

(ค) วงเงินที่จะซื้อหลักทรัพย์ของลูกค้า มาจากการพิจารณาของบริษัทสมาชิก

(ง) บริษัทสมาชิกสามารถคิดดอกเบี้ยสำหรับเงินที่ให้อุ้มได้ตั้งแต่วันทำการที่สามถัดจากวันที่ได้ซื้อหลักทรัพย์ จนถึงวันที่ขายหลักทรัพย์นั้น โดยเรียกเก็บเป็นรายเดือนหรือทุกครั้งที่ขาย

(2) พีเอ็นมาร์จิ้น เป็นการให้อุ้มเพื่อซื้อหลักทรัพย์ โดยมีสินทรัพย์ค้ำประกัน ซึ่งมีหลักเกณฑ์พอสังเขปดังนี้

(ก) ลูกค้าต้องวางทรัพย์สินเพื่อเป็นการค้ำประกันโดยกำหนดให้ต้องวางทรัพย์สินในอัตราส่วนต่อจำนวนเงินที่จะให้อุ้มไม่ต่ำกว่าอัตราที่ตลาดหลักทรัพย์กำหนดภายในวันที่ซื้อหลักทรัพย์ (INITIAL MARGIN)

(ข) กำหนดให้ลูกค้าจะต้องรักษามาร์จิ้นไว้ตามที่กำหนด (Maintenance Margin Rate ย่อเป็น MM) โดยที่

$$MM\% = \frac{MK + P / N + K + R - Loan}{MK + R} \times 100$$

และ MM = อัตรามาร์จิ้นที่ลูกค้าต้องดำรงไว้ในขณะใดขณะหนึ่ง

MK = มูลค่าของหลักทรัพย์ที่มี หนี้อยู่กับบริษัทสมาชิก ณ ราคาซื้อขายหลักทรัพย์ครั้งสุดท้าย

P/N = เงินค้ำประกันบัญชีของลูกค้าในรูปของตัวสัญญาใช้เงิน

K = มูลค่าของหลักทรัพย์ที่ไม่มีหนี้อยู่กับบริษัทสมาชิก ณ ราคาซื้อขายหลักทรัพย์ครั้งสุดท้าย

R = มูลค่าของสิทธิในการจองซื้อหลักทรัพย์ หรือลูกหุ้น การคำนวณมี 2 ช่วง

1) ก่อนชำระค่าจองซื้อหลักทรัพย์ ให้คำนวณที่ราคาสิทธิ = ราคาปิด - ราคาจองซื้อหลักทรัพย์

2) หลังชำระค่าจองซื้อหลักทรัพย์ ให้คำนวณที่ราคาปิดของหลักทรัพย์นั้น

Loan = มูลค่านี้ หรือเงินที่ให้กู้ยืมทั้งหมดของลูกค้า

(ค) ถ้า $25\% \leq MM\% < 40\%$ ให้บริษัทสมาชิกดำเนินการให้ลูกค้าไม่สามารถซื้อหลักทรัพย์เพิ่มได้

(ง) ถ้า $15\% < MM\% < 25\%$ ให้บริษัทสมาชิกดำเนินการให้ลูกค้านำทรัพย์สินมาวางเป็นประกันเพิ่ม จนทำให้มีอัตราส่วนไม่ต่ำกว่าอัตราส่วนที่ทางตลาดหลักทรัพย์กำหนด ในวันทำการถัดจากวันที่อัตราส่วนดังกล่าวต่ำกว่าร้อยละ 25

(จ) ถ้า $MM\% \leq 15\%$ ให้บริษัทสมาชิกดำเนินการบังคับขายหลักทรัพย์ที่วางเป็นประกันได้ ในวันทำการถัดจากวันที่อัตราส่วนดังกล่าวเท่ากับหรือต่ำกว่าร้อยละ 15 ในจำนวนที่ทำให้อัตราส่วนดังกล่าวไม่ต่ำกว่าร้อยละ 25 และทำหนังสือแจ้งไปยังลูกค้าภายในวันทำการถัดจากวันที่ได้ขายหลักทรัพย์นั้น

(ฉ) วงเงินที่จะซื้อหลักทรัพย์ของลูกค้าในแต่ละวันได้จากสูตร
ถ้า $MM\% \geq 40\%$

$$\text{วงเงินที่สามารถซื้อหลักทรัพย์ได้} = \frac{P / N - \text{Used. Amt.}}{\text{Margin Rate}}$$

ถ้า $MM\% < 40\%$

$$\text{วงเงินที่สามารถซื้อหลักทรัพย์ได้} = \frac{P / N - \text{Used. Amt.} - 1/2(\text{Loss})}{\text{Margin Rate}}$$

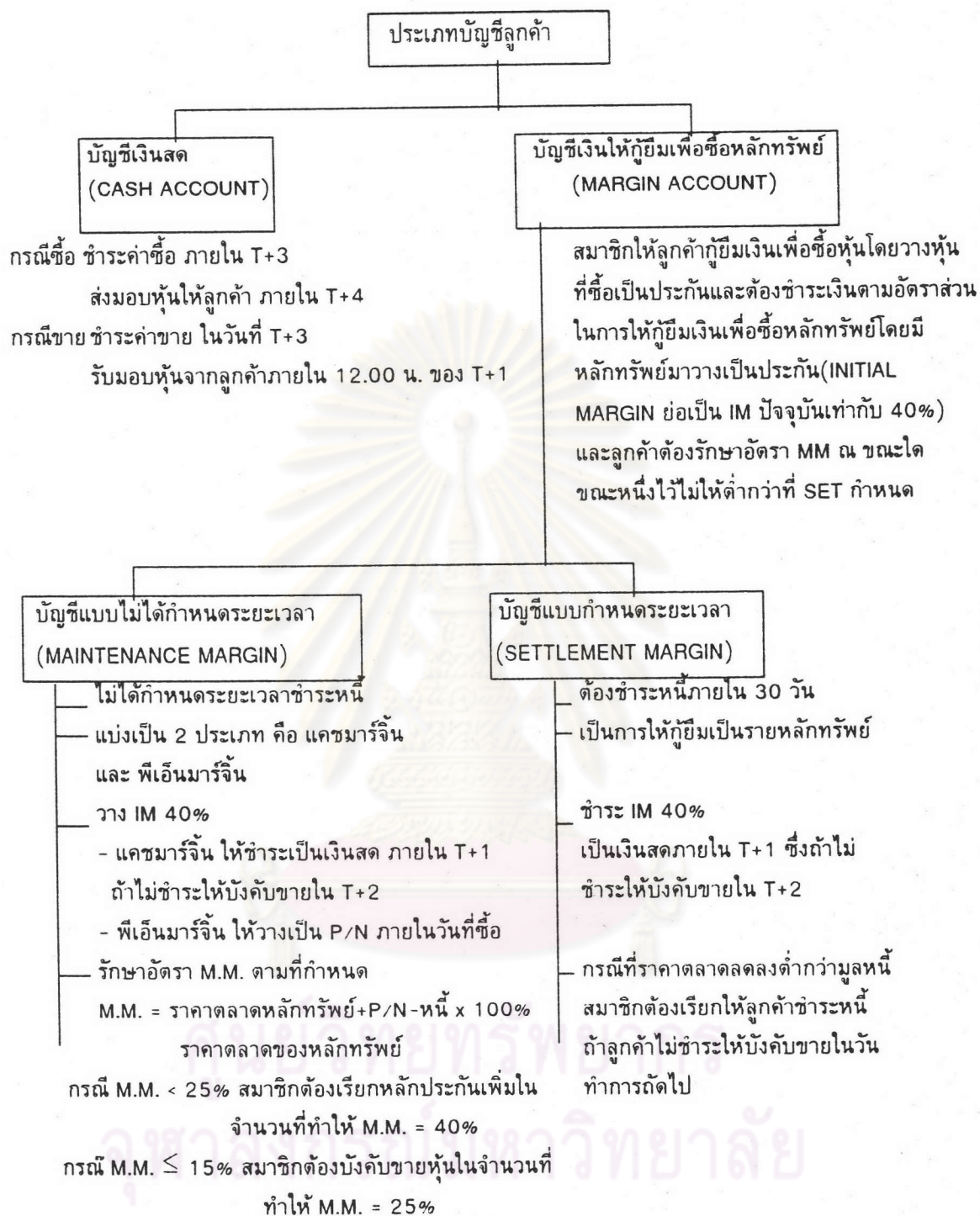
เมื่อ P/N = เงินค่าประกันบัญชีของลูกค้าในรูปของตัวสัญญาใช้เงิน

Used Amt. = มูลค่าของ P/N ที่ใช้ไป (คำนวณจาก มูลค่าหลักทรัพย์ที่ซื้อ
คุณกับอัตรามาร์จิ้นขณะ นั้น)

Loss = ผลขาดทุนได้จาก ผลต่างมูลหนี้ตลาด กับ มูลค่าของหลัก
ทรัพย์

Margin Rate = อัตรามาร์จิ้นเป็นอัตราที่ทางตลาดหลักทรัพย์กำหนดขึ้น

(ซ) บริษัทสมาชิกสามารถคิดดอกเบี้ยสำหรับเงินที่ให้กู้ยืมได้
ตั้งแต่วันทำการที่สามถัดจากวันที่ได้ซื้อหลักทรัพย์ จนถึงวันที่ขายหลักทรัพย์นั้น โดยเรียกเก็บ
เป็นรายเดือนหรือทุกครั้งที่ยาย

รูปที่ 3.1 แสดงประเภทของบัญชีลูกค้า

ผลตอบแทนจากการลงทุนในตลาดหลักทรัพย์

1. เงินปันผล (Dividend) เป็นส่วนหนึ่งของผลกำไรที่ทางบริษัทจัดสรรแบ่งปันให้กับผู้ถือหุ้นสามัญของบริษัท เพื่อเป็นการตอบแทนในการลงทุนกับบริษัท จำนวนเงินปันผลจะมากหรือน้อยขึ้นอยู่กับนโยบายการจ่ายเงินปันผล กำไรของบริษัท ฐานะการเงิน และความจำเป็นที่จะใช้เงินทุนของบริษัท

2. สิทธิในการจองลูกหุ้น เป็นรูปแบบหนึ่งในการรับประโยชน์จากการลงทุนในหุ้นสามัญ โดยอาจจะเกิดจากบริษัทไม่มีนโยบายในการจ่ายเงินปันผล เพื่อต้องการนำเงินไปลงทุนเพิ่มเติม จึงให้สิทธิแก่ผู้ถือหุ้นที่จะซื้อหุ้นเพิ่มคือลูกหุ้น ซึ่งลูกหุ้นที่นักลงทุนได้นั้นโดยปกติราคาจะต่ำกว่าราคาในท้องตลาด เมื่อนักลงทุนนำลูกหุ้นไปขาย จะได้กำไรจากส่วนต่างของราคา

ตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยจะประกาศวันที่มีสิทธิในการรับผลประโยชน์ต่างๆ ถ้าผู้ลงทุนเป็นผู้ถือหุ้นในช่วงเวลาดังกล่าว นักลงทุนก็จะได้รับสิทธิในการรับผลประโยชน์ เมื่อสิ้นสุดวันที่มีสิทธิแล้วทางตลาดหลักทรัพย์จะขึ้นเครื่องหมาย XD (ย่อมาจาก Ex-dividend) แสดงว่าผู้ลงทุนที่ซื้อหุ้นนั้นตามราคาที่ปรากฏในวันนั้นๆ ไม่มีสิทธิที่จะรับเงินปันผลที่บริษัทประกาศจ่าย, XR (ย่อมาจาก Ex-right) แสดงว่าผู้ลงทุนที่ซื้อหุ้น ณ วันนั้นๆ ไม่มีสิทธิที่จะจองลูกหุ้นของบริษัท หรือ เครื่องหมาย XA (ย่อมาจาก Ex-all) แสดงว่าผู้ลงทุนที่ซื้อหุ้น ณ วันที่ขึ้นเครื่องหมายนี้ไม่มีสิทธิที่จะได้รับเงินปันผล และ ไม่มีสิทธิที่จะจองลูกหุ้นของบริษัท

การคิดค่าธรรมเนียมในการซื้อขายหลักทรัพย์

ตามข้อบังคับของตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย ได้กำหนดอัตราค่าธรรมเนียมหรือค่าบริการที่บริษัทสมาชิกเรียกจากลูกค้าในการปฏิบัติหน้าที่เป็นนายหน้าหรือเป็นตัวแทน ดังนี้

1. หุ้น ใบบสำคัญแสดงสิทธิที่จะซื้อหุ้น อัตราร้อยละ 0.5 ค่านายหน้าขั้นต่ำต้องไม่ต่ำกว่า 50 บาท
2. หน่วยลงทุน ใบบสำคัญแสดงสิทธิที่จะซื้อหน่วยลงทุน อัตราร้อยละ 0.3 ค่านายหน้าขั้นต่ำต้องไม่ต่ำกว่า 30 บาท
3. พันธบัตร หุ้นกู้ ใบบสำคัญแสดงสิทธิที่จะซื้อหุ้นกู้ อัตราร้อยละ 0.1 ค่านายหน้าขั้นต่ำต้องไม่ต่ำกว่า 50 บาท
4. บริษัทหลักทรัพย์ที่มีใช้สมาชิก กองทุนสำรองเลี้ยงชีพ และ บลจ. อัตราร้อยละ 60 ของข้อ 1., 2. และ 3.

5. บริษัทหลักทรัพย์ที่มีใช้สมาชิก เป็นนายหน้าหรือตัวแทนให้กองทุนสำรองเลี้ยงชีพ หรือ บลจ. ให้คิดอัตราร้อยละ 36 ของข้อ 1.,2. และ 3.

6. ห้ามสมาชิกให้ประโยชน์อื่นใด เว้นแต่ประโยชน์ที่เป็นไปในการบริการลูกค้าตามปกติของการประกอบธุรกิจหลักทรัพย์

7. ค่านายหน้าของลูกค้าต้องรวมภาษีมูลค่าเพิ่มไว้ด้วย โดยสรุปเป็นตาราง 3.3 สำหรับการซื้อหุ้นที่มีจำนวนครบหน่วย ดังนี้

	หุ้นสามัญ		หน่วยลงทุน		หุ้นกู้	
	อัตรา(%)	ขั้นต่ำ (บาท)	อัตรา(%)	ขั้นต่ำ (บาท)	อัตรา(%)	ขั้นต่ำ (บาท)
ลูกค้าทั่วไป/ต่าง ดาว	0.50	50.00	0.30	30.00	0.10	50.00
กองทุน	0.30	30.00	0.18	18.00	0.06	30.00
บริษัทหลักทรัพย์ที่ มีใช้สมาชิก	0.30	30.00	0.18	18.00	0.06	30.00
กองทุนซื้อขายผ่าน บริษัทหลักทรัพย์ที่ มีใช้สมาชิก	0.18	18.00	0.108	10.80	0.036	18.00

ตารางที่ 3.3 แสดงการคำนวณการคิดค่าธรรมเนียมในการซื้อขายหลักทรัพย์

อัตราค่าธรรมเนียมที่ทางตลาดหลักทรัพย์กำหนด เป็นอัตราค่าธรรมเนียมที่คิดตามมูลค่าการซื้อขายต่อหนึ่งคำสั่งซื้อขาย (ORDER) และถ้าค่าธรรมเนียมที่คิดได้มียอดไม่ถึงขั้นต่ำของแต่ละเงื่อนไข ให้ใช้ยอดขั้นต่ำเป็นค่าธรรมเนียมของคำสั่งซื้อขายนั้น

สำหรับการซื้อหุ้นที่มีจำนวนไม่ครบหน่วยนั้น จะใช้อัตราค่าธรรมเนียมเดียวกับการซื้อหุ้นที่มีจำนวนครบหน่วย เพียงแต่จะไม่มี ยอดเงินขั้นต่ำของค่าธรรมเนียม

การรายงานข้อมูลการซื้อขาย

พระราชบัญญัติตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย ได้กำหนดบทบัญญัติว่าด้วยความผิดเกี่ยวกับการซื้อขายหลักทรัพย์ในตลาดหลักทรัพย์ไว้หลายลักษณะ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อป้องกันการซื้อขายในตลาดหลักทรัพย์ที่ไม่เป็นธรรม เช่น การสร้างข่าวสารหรือข้อมูลที่ผิด

ต้อง (Dissemination) การใช้ข้อมูลวงใน (Insider trading) การสร้างราคาหลักทรัพย์หรือการปั่นหุ้น (Manipulation) ตามพระราชบัญญัติฉบับนี้กำหนดให้บริษัทสมาชิกส่งรายงานเกี่ยวกับการซื้อขายหลักทรัพย์เช่นรายงานลูกหนี้ธุรกิจหลักทรัพย์ รายงานการซื้อขายหลักทรัพย์ และรายงานอื่นๆตามที่ตลาดหลักทรัพย์ร้องขอ เพื่อประโยชน์ในการกำกับและตรวจสอบการซื้อขายหลักทรัพย์ หากมีข้อสงสัยตลาดหลักทรัพย์จะจัดส่งพนักงานของตลาดหลักทรัพย์เข้าตรวจสอบได้

กระบวนการภายหลังการซื้อขายหลักทรัพย์

1. คุณสมบัติสมาชิกสำนักหักบัญชี
 - ก) เป็นนิติบุคคลที่มีทุนชำระแล้วไม่ต่ำกว่าสองร้อยล้านบาท
 - ข) เป็นบุคคลที่ได้รับอนุญาตให้ทำการซื้อขายตามที่ผู้จัดการซื้อขายจัดให้มีขึ้น
 - ค) เป็นผู้ฝากหลักทรัพย์กับศูนย์รับฝากหลักทรัพย์ที่สำนักหักบัญชีกำหนด
2. วิธีคำนวณหามูลค่าสุทธิจำนวนเงินชำระราคา / รับชำระราคาของแต่ละสมาชิก
 - ก) คำนวณหามูลค่าซื้อทั้งหมด
 - ข) คำนวณหามูลค่าขายทั้งหมด
 - ค) เปรียบเทียบมูลค่าซื้อและขายของสมาชิก หากปรากฏมูลค่าซื้อสูงกว่าแสดงว่าสมาชิกมียอดสุทธิต้องชำระราคา หากปรากฏมูลค่าขายสูงกว่า แสดงว่าสมาชิกจะมียอดสุทธิได้รับชำระราคา
 - ง) จับคู่สมาชิกส่งมอบ/รับมอบหลักทรัพย์ โดยส่งมอบให้สมาชิกที่อยู่ในอันดับถัดจากผู้ส่งมอบ
3. วิธีการคำนวณหาภาระการส่งมอบ/รับมอบหลักทรัพย์ของแต่ละสมาชิก
 - ก) คำนวณหายอดสุทธิแต่ละหลักทรัพย์ของสมาชิกแต่ละรายว่าจะต้องส่งมอบหุ้น (ยอดขายมากกว่ายอดซื้อ) หรือจะได้รับมอบหุ้น (ยอดซื้อมากกว่ายอดขาย) ในวันทำการซื้อขายนั้นๆ
 - ข) นำผลที่ได้จากข้อ 1) แยกส่วนผู้ส่งมอบกับผู้รับมอบโดยเรียงลำดับหมายเลขสมาชิก
 - ค) จับคู่สมาชิกที่มีหลักทรัพย์ส่งมอบ/รับมอบจำนวนเท่ากันก่อน จากนั้น
 - ง) จับคู่สมาชิกส่งมอบ/รับมอบหลักทรัพย์ โดยส่งมอบให้สมาชิกที่อยู่ในอันดับถัดจากผู้ส่งมอบ
4. กระบวนการชำระราคาส่งมอบหลักทรัพย์ระหว่างสมาชิก

- ก) สมาชิกทำการป้อนรายการซื้อ-ขายหุ้น ณ ช่วงเวลา 10.00-12.30 น. ของวันซื้อขาย(T)
- ข) สมาชิกป้อนรายการแก้ไข เวลา 14.00-16.30 น. ในวันซื้อขาย(T)
- ค) คอมพิวเตอร์ สรุปรูปพิมพ์รายการซื้อ-ขายให้บริษัทสมาชิก เวลา 18.00-21.00 น. ในวันซื้อขาย(T)
- ง) สมาชิก ดึงข้อมูลเพื่อการจัดพิมพ์รายงานยอดสุทธิจำนวนและใบนำส่งเช็ค (ฉบับสมาชิก) เวลา 9.30-15.00 น. ของวันทำการที่หนึ่งถัดจากวันซื้อขาย(T+1)
- จ) สมาชิกตรวจสอบยอดหุ้นในบัญชีฝากหลักทรัพย์ว่าเพียงพอหรือไม่
- ฉ) จัดเตรียมใบนำส่งเช็ค และจัดทำเช็คเพื่อการชำระราคาโดยส่งจ่าย “บัญชีบริษัทศูนย์รับฝากหลักทรัพย์(เพื่อการชำระราคาหลักทรัพย์ระหว่างสมาชิก)” ในวันทำการที่สองถัดจากวันซื้อขาย (T+2)
- ช) สมาชิกฝากใบหุ้นในบัญชีฝากหลักทรัพย์ เพื่อการส่งมอบ-รับมอบ หลักทรัพย์ ก่อน 10.00 น. ของวันทำการที่สามถัดจากวันซื้อขาย (T+3)
- ซ) ตัวแทนสมาชิกมาส่งมอบ-รับมอบเช็ค ที่สถานที่สำนักหักบัญชี กำหนดเวลา 13.00-15.00 น. ในวันทำการที่สามถัดจากวันซื้อขาย (T+3)
- ฌ) สำนักหักบัญชีส่งข้อมูลการหักบัญชี โอนหลักทรัพย์สุทธิให้ระบบศูนย์รับฝากหลักทรัพย์ (SECURITY DEPOSITORY CENTER SYSTEM ย่อเป็น SDC) ดำเนินการปรับยอดในบัญชี Clearing A/C เวลา 15.00-15.30 น. ในวันทำการที่สามถัดจากวันซื้อขาย (T+3)

การดำเนินงานด้านหลักทรัพย์

ในปัจจุบันการซื้อขายหลักทรัพย์ของตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยกับบริษัทสมาชิก จะทำการซื้อขายโดยผ่านคอมพิวเตอร์ที่เชื่อมโยงกันระหว่างตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย กับ บริษัทสมาชิก ซึ่งระบบคอมพิวเตอร์ในส่วนนี้จะเป็นระบบคอมพิวเตอร์ด้านหน้า (FRONT OFFICE) สำหรับงานที่เหลืออื่นๆ นอกเหนือจากการซื้อขายหุ้นจะเป็นระบบงานด้านหลัง(BACK OFFICE) ดังนั้นการดำเนินงานจะถูกแบ่งออกเป็น 2 ส่วน คือ

1. การดำเนินงานด้านหน้า (FRONT OFFICE) งานในระบบนี้ จะอยู่ในส่วนระบบคอมพิวเตอร์ที่ติดต่อกับตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย ประกอบด้วยการทำงานเป็นขั้นตอนดังนี้

ก) ลูกค้าสั่งซื้อขายหลักทรัพย์ โดยลูกค้าจะทำการเขียนคำสั่งซื้อขายหลักทรัพย์ลงในใบสั่งซื้อขายหลักทรัพย์ (ORDER) พร้อมลงนามกำกับ แล้วส่งให้พนักงานรับอนุญาตของบริษัทสมาชิก

ข) เจ้าหน้าที่ของบริษัทสมาชิก ทำรายการซื้อขายหลักทรัพย์ เข้าเครื่องคอมพิวเตอร์ เครื่องคอมพิวเตอร์ของบริษัทสมาชิกจะทำการตรวจสอบคำสั่งซื้อขายหลักทรัพย์ของลูกค้า โดยถ้าเป็นคำสั่งซื้อ ระบบคอมพิวเตอร์จะทำการตรวจสอบวงเงินของลูกค้าว่ามีพอเพียงหรือไม่ ถ้าเป็นคำสั่งขายคอมพิวเตอร์จะตรวจสอบว่าลูกค้ามีหุ้นหรือไม่

ค) คอมพิวเตอร์จะส่งคำสั่งซื้อขายหลักทรัพย์ ไปยังเครื่องคอมพิวเตอร์ของตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย เพื่อจับคู่กับคำสั่งซื้อขายหลักทรัพย์ของลูกค้ารายอื่นๆ หลังจากจับคู่คำสั่งซื้อขายหลักทรัพย์ได้ คอมพิวเตอร์ของตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย จะส่งผลกลับมายังเครื่องคอมพิวเตอร์ของบริษัทสมาชิก

ง) สรุปผลข้อมูล พอสิ้นวัน เครื่องคอมพิวเตอร์ของระบบงานด้านหน้า จะทำการสรุปผลคำสั่งซื้อขายหลักทรัพย์เป็นข้อมูลเพื่อจัดส่งให้ระบบงานด้านหลัง

จ) หลังจากระบบงานด้านหลังทำการประมวลผลข้อมูลเรียบร้อยแล้ว จะจัดส่งข้อมูลให้ระบบงานด้านหน้า ระบบงานด้านหน้าจะทำการประมวลผลข้อมูลเพื่อเป็นข้อมูลแรกเริ่มของลูกค้าสำหรับวันทำการถัดไป

2. ระบบงานด้านหลัง (BACK OFFICE) จะมีขั้นตอนการดำเนินงาน หลังจากรับข้อมูลจากระบบงานด้านหน้า ดังนี้

ก) การดึงข้อมูลจากระบบงานด้านหน้ามายังระบบงานด้านหลัง จะเป็นการเปลี่ยนรูปแบบข้อมูลที่ได้รับจากระบบงานด้านหน้ามาให้อยู่ในรูปแบบที่ระบบงานด้านหลังประมวลผลได้

ข) พิมพ์รายงานคำสั่งซื้อขายหลักทรัพย์ (REGISTER ORDER) ในตอนเย็น หลังจากระบบงานด้านหลังได้รับข้อมูลจากระบบงานด้านหน้าแล้ว คอมพิวเตอร์จะทำการพิมพ์รายคำสั่งซื้อขายหุ้นส่งให้เจ้าหน้าที่การตลาดของบริษัทสมาชิก

ค) ยืนยันการซื้อขายหลักทรัพย์ เจ้าหน้าที่การตลาดจะใช้รายงานคำสั่งซื้อขายหลักทรัพย์ยืนยันผลการซื้อขายหลักทรัพย์กับลูกค้า และทำการตรวจเช็ครายการประจำวันระหว่างรายงานคำสั่งซื้อขายหลักทรัพย์กับใบสั่งซื้อขายหลักทรัพย์

ง) แก้ไขรายการซื้อขายหลักทรัพย์ ภายหลังจากที่มีการยืนยันรายการซื้อขายหลักทรัพย์กับลูกค้า ถ้ามีรายการผิดพลาด เจ้าหน้าที่การตลาดจะจัดทำใบขอแก้ไขให้ผู้มีอำนาจอนุมัติ และส่งเอกสารไปให้ส่วนบริการหลักทรัพย์ทำการแก้ไขรายการ

จ) ประมวลผลข้อมูล หลังจากที่มีการแก้ไขข้อมูลแล้ว เครื่องคอมพิวเตอร์จะทำการประมวลผลข้อมูลโดยดึงข้อมูลที่ได้จากระบบงานด้านหน้ามาเพื่อปรับปรุงเพิ่มข้อมูลให้มีความถูกต้อง

ฉ) พิมพ์ใบยืนยันการซื้อขายหลักทรัพย์และใบสำคัญรับ/จ่ายเงิน เมื่อเครื่องคอมพิวเตอร์ทำการประมวลผลข้อมูลเสร็จ จะทำการพิมพ์ใบยืนยันการซื้อขายหลักทรัพย์และใบสำคัญรับ/จ่ายเงิน โดยใบยืนยันการซื้อขายหลักทรัพย์จะส่งไปให้ฝ่ายหลักทรัพย์ ใบสำคัญรับ/จ่ายเงินจะถูกส่งไปให้ส่วนบริการหลักทรัพย์

ช) ลงนามยืนยันรายการ ใบยืนยันการซื้อขายหลักทรัพย์จะถูกส่งมาที่ฝ่ายหลักทรัพย์ เพื่อให้ผู้รับมอบอำนาจลงนามกำกับ หลังจากนั้นจะส่งเอกสารไปยังส่วนบริการหลักทรัพย์ เพื่อส่งให้ลูกค้าลงนามเป็นการยืนยันการซื้อขายหลักทรัพย์ และส่งต้นฉบับให้ลูกค้าเก็บเป็นหลักฐาน ส่วนบริการหลักทรัพย์เก็บสำเนา และส่งสำเนาที่เหลือให้ฝ่ายบัญชีจัดเก็บเอกสาร

ซ) พิมพ์เช็ค ถ้าเป็นการจ่ายเงินให้กับลูกค้า ส่วนบริการหลักทรัพย์จะนำใบสำคัญรับ/จ่ายเงินส่งไปให้ส่วนการเงินเพื่อพิมพ์เช็ค หลังจากส่วนการเงินพิมพ์เช็คเรียบร้อยแล้วส่วนการเงินจะส่งเอกสารกลับไปให้ส่วนบริการหลักทรัพย์ โดยส่วนการเงินเก็บสำเนาหนึ่งฉบับ

ฌ) รับ/จ่ายเงินจากลูกค้า ถ้าเป็นกรณีรับเงิน ให้รับเงินจากลูกค้าและให้ลูกค้าลงนามในใบสำคัญรับ/จ่ายเงิน และมอบต้นฉบับใบสำคัญรับ/จ่ายเงินให้ลูกค้า ถ้าเป็นกรณีจ่ายเงิน ให้ลูกค้าลงนามในใบสำคัญรับ/จ่ายเงินพร้อมมอบเช็คให้ลูกค้า และมอบต้นฉบับใบสำคัญรับ/จ่ายเงินให้ลูกค้า

ฎ) ส่งเอกสารให้ส่วนการเงิน เมื่อส่วนบริการหลักทรัพย์รับ/จ่ายเงินจากลูกค้าเรียบร้อยแล้ว จะส่งสำเนาเอกสารกลับมาที่ส่วนการเงินพร้อมเงินจากลูกค้าถ้าลูกค้าจ่ายเงินให้กับบริษัท และรวบรวมเงินนำฝากธนาคาร หลังจากนั้นทำการส่งสำเนาใบสำคัญรับ/จ่ายเงิน สำเนาเช็ค (กรณีจ่ายเช็คให้ลูกค้า) สำเนาใบฝากเงินเข้าธนาคาร (กรณีลูกค้าจ่ายเงิน) ให้ฝ่ายบัญชีจัดเก็บ

ฏ) ตรวจสอบเอกสาร ฝ่ายบัญชีจะนำเอกสารต่างๆที่ได้มาตรวจกับรายงานที่ได้จากฝ่ายคอมพิวเตอร์ และเก็บเอกสารเข้าแฟ้มถาวร

นอกจากการรับ/จ่ายเงินแล้ว ระบบงานด้านหลังยังรวมไปถึงการทำงานอื่นๆ อีกคือ

1. การฝากหุ้น มีขั้นตอนต่างๆดังนี้

ก) ลูกค้านำใบหุ้นมาฝากหุ้น โดยจะนำใบหุ้นมาให้กับส่วนบริการหลักทรัพย์ หลังจากตรวจสอบความสมบูรณ์ของใบหุ้นแล้ว ให้พิมพ์ใบรับฝากหุ้น พร้อมลงนามกำกับ และ

ส่งต้นฉบับให้กับลูกค้า ส่วนบริการหลักทรัพย์เก็บสำเนาหนึ่งฉบับ และส่งสำเนาอีกหนึ่งฉบับ พร้อมใบหุ้นให้ส่วนทะเบียนหุ้น

ข) จัดส่งศูนย์รับฝากหลักทรัพย์ (SDC) เมื่อส่วนทะเบียนหุ้นได้รับเอกสารจากส่วนบริการหลักทรัพย์ ให้จัดทำใบรับฝากหลักทรัพย์ และแบบคำขอลงทะเบียนรับโอนหลักทรัพย์แนบกับใบหุ้นและจัดส่งไปที่ศูนย์รับฝากหลักทรัพย์

ค) ตรวจเช็คการทำรายการ ส่วนทะเบียนหุ้นนำสำเนาใบรับฝากหุ้นไปตรวจเช็คการทำรายการกับรายงานฝากหุ้นประจำวัน ซึ่งได้รับจากฝ่ายคอมพิวเตอร์ และเก็บเอกสารเข้าแฟ้ม

2. การถอนหุ้น มีขั้นตอนดังนี้

ก) ลูกค้าต้องการถอนหุ้น ลูกค้าที่มีความประสงค์ที่จะขอลงใบหุ้น จะมากรอกรายละเอียดในใบคำขอลงหุ้นและใบตราสาร พร้อมแนบสำเนาบัตรประชาชนที่มีลายมือชื่อรับรองสำเนาถูกต้องส่งให้ส่วนบริการหลักทรัพย์ ส่วนบริการลูกค้าจะทำการตรวจสอบจำนวนหุ้นคงเหลือและลายมือชื่อลูกค้า จากนั้นส่งเอกสารไปให้ฝ่ายบัญชี

ข) ตรวจภาระหนี้คงค้าง ฝ่ายบัญชีจะทำการตรวจภาระหนี้คงค้างของหุ้น ถ้าปลอดภาระหนี้คงค้าง ให้เจ้าหน้าที่ฝ่ายบัญชีลงนามกำกับ และส่งเอกสารคืนส่วนบริการหลักทรัพย์

ค) ลงนามอนุมัติ หลังจากที่ได้รับเอกสารคืนจากฝ่ายบัญชี ถ้าฝ่ายบัญชียืนยันการปลอดภาระหนี้คงค้าง ให้ผู้จัดการส่วนบริการหลักทรัพย์ลงนามอนุมัติ และทำการลงเครื่องคอมพิวเตอร์ แล้วจัดเก็บสำเนาใบคำขอลงหุ้น และส่งสำเนาใบคำขอลงหุ้น สำเนาบัตรประชาชน และใบตราสารให้ส่วนทะเบียนหุ้น

ง) ส่งเอกสารไปยังศูนย์รับฝากหลักทรัพย์ เมื่อได้รับเอกสารจากส่วนบริการหลักทรัพย์ ส่วนทะเบียนหุ้นจะจัดทำใบขอถอนหลักทรัพย์แล้วให้ผู้มีอำนาจอนุมัติ นำใบขอถอนหลักทรัพย์ สำเนาบัตรประชาชนและใบตราสาร ส่งไปยังศูนย์รับฝากหลักทรัพย์เพื่อขอเบิกใบหุ้น ทางศูนย์รับฝากหลักทรัพย์จะออกสลิปให้เป็นหลักฐานในการไปรับใบหุ้น

จ) ตรวจเช็ครายการ ให้ส่วนทะเบียนหุ้นนำสำเนาใบขอถอนหุ้นมาตรวจเช็คการทำรายการกับรายงานถอนหุ้นประจำวัน ที่ได้รับจากฝ่ายคอมพิวเตอร์ และเอกสารเข้าแฟ้มถาวร

ฉ) รับใบหุ้นจากศูนย์รับฝากหลักทรัพย์ เมื่อครบกำหนดที่จะรับใบหุ้นให้ส่วนทะเบียนหุ้นนำสลิป ไปรับใบหุ้นที่ศูนย์รับฝากหลักทรัพย์ โดยทางศูนย์รับฝากหลักทรัพย์จะประทับตราเป็นหลักฐานว่าได้ทำการจ่ายใบหุ้นให้เรียบร้อยแล้ว หลังจากนั้นส่วนทะเบียนหุ้นจะจัดทำใบส่งมอบใบหุ้นและส่งพร้อมกับใบหุ้นให้ส่วนบริการหลักทรัพย์ โดยให้ส่วนบริการหลักทรัพย์ลงนามเป็นหลักฐานในการรับใบหุ้น และเก็บสำเนาเข้าแฟ้มถาวร

ข) ส่งใบหุ้นให้ลูกค้า ส่วนบริการหลักทรัพย์ให้ลูกค้าลงนามในใบส่งมอบใบหุ้น และส่งมอบสำเนาใบส่งมอบใบหุ้นพร้อมใบหุ้นให้ลูกค้า ฝ่ายบริการหลักทรัพย์เก็บต้นฉบับใบส่งมอบใบหุ้นเข้าแฟ้มถาวร

3. การจ่ายเงินปันผล มีขั้นตอนดังนี้

ก) แจ้งข้อมูลการจ่ายเงินปันผล ส่วนทะเบียนหุ้นจะจัดทำใบแจ้งข้อมูลการจ่ายเงินปันผลส่งให้ฝ่ายคอมพิวเตอร์เพื่อจัดพิมพ์รายงาน

ข) พิมพ์รายงานเงินปันผล ฝ่ายคอมพิวเตอร์เมื่อได้รับแจ้งข้อมูลจากส่วนทะเบียนหุ้น จะจัดทำรายการจ่ายเงินปันผล ณ วันปิดสมุดพร้อมจัดทำข้อมูลชื่อและที่อยู่ลูกค้าลงแผ่นดิสก์เกิดให้ส่วนทะเบียนหุ้น และใบแจ้งสิทธิการรับเงินปันผลและรายงานสิทธิ์เงินปันผลให้ส่วนบริการหลักทรัพย์

ค) ตรวจสอบรายงานกับตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย เมื่อได้รับรายงานการจ่ายเงินปันผลจากฝ่ายคอมพิวเตอร์ ให้ตรวจสอบข้อมูลกับรายงานการจ่ายเงินปันผลที่ได้จากตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย และนำส่งแผ่นดิสก์เกิดที่เก็บข้อมูลให้กับตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย

ง) แจ้งลูกค้า เมื่อได้รับรายงานจากฝ่ายคอมพิวเตอร์ ให้ส่งใบแจ้งสิทธิการรับเงินปันผลให้กับลูกค้าเพื่อรับทราบ และให้ลูกค้ามารับเช็คพร้อมใบหักภาษี ณ ที่จ่ายจากตลาดหลักทรัพย์

4. การจองสิทธิ์ลูกหุ้น มีขั้นตอนดังนี้

ก) แจ้งข้อมูลสิทธิ์ลูกหุ้น ส่วนทะเบียนหุ้นจัดทำใบแจ้งข้อมูลสิทธิ์ลูกหุ้นส่งให้ฝ่ายคอมพิวเตอร์เพื่อจัดพิมพ์รายงาน

ข) พิมพ์รายงานสิทธิ์ลูกหุ้น ฝ่ายคอมพิวเตอร์จะพิมพ์รายงานสิทธิ์ลูกหุ้นพร้อมทำข้อมูลชื่อและที่อยู่ลูกค้าลงในแผ่นดิสก์เกิด ส่งให้ส่วนทะเบียนหุ้น ณ วันปิดสมุด และพิมพ์รายงานสิทธิ์ลูกหุ้นส่งให้ส่วนบริการหลักทรัพย์

ค) ตรวจสอบเช็คสิทธิการจองลูกหุ้น เมื่อส่วนทะเบียนหุ้นได้รับรายงานจากฝ่ายคอมพิวเตอร์จะทำการตรวจเช็คกับรายงานสิทธิ์จองลูกหุ้นที่ได้จากตลาดหลักทรัพย์ พร้อมทั้งนำส่งแผ่นดิสก์เกิดข้อมูลให้ตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย

5. การรับ/จ่ายดอกเบี้ยดอกเบียสิ้นเดือน มีขั้นตอนดังนี้

ก) จัดพิมพ์รายงานและใบเสร็จรับเงิน เมื่อถึงวันสิ้นเดือนฝ่ายคอมพิวเตอร์จะทำการพิมพ์รายงานดอกเบี้ยสิ้นเดือน ใบเสร็จรับเงิน ใบสำคัญสรุปการรับจ่ายเงิน ส่งให้ฝ่ายบัญชี

ข) ตรวจสอบรายการ ฝ่ายบัญชีจะทำการตรวจสอบรายงานต่างๆ และส่งใบเสร็จรับเงิน ใบสำคัญสรุปการรับจ่ายเงินให้ส่วนบริการหลักทรัพย์

ค) รับ/จ่ายเงินจากลูกค้า เมื่อลูกค้าได้รับ/จ่ายเงินกับส่วนบริการหลักทรัพย์แล้วจะได้ใบเสร็จรับเงิน ให้ส่วนบริการหลักทรัพย์ทำรายการลงเครื่องคอมพิวเตอร์ และส่งเอกสารพร้อมเงินไปให้ส่วนการเงิน

ง) นำฝากธนาคาร ส่วนการเงินเมื่อได้รับเอกสารจากส่วนบริการหลักทรัพย์ให้นำเงินฝากเข้าธนาคารและส่งเอกสารที่เหลือไปฝ่ายบัญชี

จ) เก็บเอกสาร เมื่อได้รับเอกสาร ให้ฝ่ายบัญชีจัดเก็บเอกสารเข้าแฟ้มถาวร

6. การส่งข้อมูลเพื่อการตรวจสอบ มีขั้นตอนดังนี้

ก) ส่งใบขอข้อมูล ทางตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยจะจัดทำใบขอข้อมูลส่งมาให้กับบริษัทสมาชิกเพื่อขอข้อมูลที่ต้องการ

ข) อนุมัติ ใบขอข้อมูลจะถูกจัดส่งไปให้ให้ผู้มีอำนาจอนุมัติการให้ข้อมูล ใบขอข้อมูลจะถูกจัดส่งไปให้ฝ่ายคอมพิวเตอร์ต่อไป

ค) จัดทำข้อมูล ฝ่ายคอมพิวเตอร์เมื่อได้รับใบขอข้อมูลจะจัดทำข้อมูลลงแผ่นดิสก์เก็ตแล้วทำการส่งข้อมูลให้กับตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย ต่อไป

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย